

Biện pháp giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trung học phổ thông thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh

Nguyễn Văn Lương*

*Công ty Cổ phần Học viện Minh Trí Thành

Received: 6/01/2024; Accepted: 16/01/2024; Published: 29/01/2024

Abstract: Based on affirming the necessity of vocational education for high school students, the author of the article broadly analyzes the current situation of vocational education for high school students in the North city. Ninh, Bac Ninh province, pointed out the achieved results and remaining problems of this activity; From there, propose 06 measures to contribute to improving the quality and effectiveness of vocational education for high school students in Bac Ninh city, and at the same time, conduct a test on the urgency and feasibility of the measures. propose.

Keywords: Career guidance; Vocational education; High School Students

1. Đặt vấn đề

Chúng ta có thể nhận thấy rằng, học sinh phổ thông là nguồn nhân lực tương lai của đất nước. Học sinh “đang đứng trước ngưỡng cửa của cuộc đời và đang đối mặt trực tiếp với việc chọn nghề” [1;tr 2]. Tuy nhiên, các em đang trong quá trình trưởng thành, sự hiểu biết về đời sống xã hội, sự phát triển về đời sống tình cảm và các mặt khác của lứa tuổi này còn có những hạn chế nhất định. Vì vậy, giáo dục hướng nghiệp (GDHN) đóng vai trò hết sức quan trọng và cần thiết để giúp các em định hướng nghề và quyết định chọn nghề một cách đúng đắn.

GDHN “là một bộ phận của nội dung giáo dục phổ thông toàn diện” [2; tr 3]. GDHN cho học sinh nói chung, cho học sinh THPT nói riêng là vấn đề đang được Đảng, Chính phủ và Nhà nước quan tâm được quy định rõ ràng trong các điều khoản của Luật Giáo dục. Đề án “Giáo dục hướng nghiệp và định hướng phân luồng học sinh trong giáo dục phổ thông giai đoạn 2018 - 2025” được phê duyệt ngày 14 tháng 5 năm 2018 đã khẳng định mục tiêu của GDHN là “Tạo bước đột phá về chất lượng giáo dục hướng nghiệp trong giáo dục phổ thông, góp phần chuyển biến mạnh mẽ công tác phân luồng học sinh sau trung học cơ sở và trung học phổ thông vào học các trình độ giáo dục nghề nghiệp phù hợp với yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước và địa phương, đáp ứng nhu cầu nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực quốc gia, hội nhập khu vực và quốc tế” [5;tr 1].

Thành phố Bắc Ninh là một thành phố có vị trí chiến lược quan trọng, với sự phát triển kinh tế, xã hội của địa phương cần nhiều lao động không chỉ phục vụ nghề nông mà cả những ngành nghề khác

trong xã hội như giáo viên, dịch vụ, công nghiệp... Tuy nhiên, rất nhiều học sinh vẫn lúng túng trong việc lựa chọn hướng đi của mình sau khi tốt nghiệp THPT và không xác định được khả năng của mình để định hướng nghề nghiệp tương lai. Xảy ra tình trạng trên một phần là do hoạt động hướng nghiệp trong nhà trường chưa hiệu quả. Do đó, nghiên cứu hoàn thiện các biện pháp GDHN cho học sinh THPT thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh là vấn đề có ý nghĩa cấp bách trong bối cảnh hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những kết quả đạt được và những vấn đề còn tồn tại của hoạt động giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trung học phổ thông thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh

Kết quả khảo sát trên 110 CBQL, GV và 110 HS các trường THPT trên địa bàn thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh về thực trạng của vấn đề. Kết quả khảo sát thu được thể hiện ở bảng 2.1 dưới đây:

Kết quả nghiên cứu thu được thể hiện ở bảng 2.1 dưới đây:

Bảng 2.1. Đánh giá của CBQL, GV và học sinh về kết quả GDHN cho học sinh THPT

TT	Mức độ	CBQL và GV trường THPT		HS		Chung	
		SL	%	SL	%	SL	%
1	Rất hiệu quả	0	0,0	0	0,0	0	0,0
2	Hiệu quả	52	47,3	54	49,1	106	48,2
3	Ít hiệu quả	58	52,7	56	50,9	104	51,8
4	Không hiệu quả	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Tổng		110	100,0	110	100,0	110	100,0

Trong những năm gần đây, hoạt động GDHN cho học sinh THPT thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh ngày càng nhận được sự quan tâm của các nhà trường cùng các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể tại địa phương. Đa số CBQL, GV; học sinh THPT đã nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của hoạt động GDHN cho học sinh. Nhiều lực lượng cộng đồng đã tham gia vào hoạt động GDHN cho học sinh; nhiều nội dung, hình thức và con đường GDHN được nghiên cứu và áp dụng vào thực tiễn. Tuy nhiên, phần lớn các khách thể tham gia khảo sát khẳng định rằng, cho đến nay, hoạt động GDHN cho học sinh THPT thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh là “*Ít hiệu quả*”.

Thực trạng trên xuất phát từ những tồn tại của hoạt động GDHN cho học sinh THPT trên địa bàn thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh. Hệ thống cơ chế, chính sách có liên quan đến quá trình GDHN cho học sinh THPT chưa được hoàn thiện, đây là một khó khăn rất lớn đối với việc tổ chức, thực hiện có hiệu quả quá trình này tại các trường THPT; một bộ phận không nhỏ học sinh THPT chưa thực sự có được những hiểu biết đầy đủ về thế giới nghề nghiệp, yêu cầu của từng lĩnh vực nghề nghiệp, các ngành nghề phát triển ở địa phương và nhu cầu về nguồn nhân lực được đào tạo của các ngành nghề đó trong giai đoạn hiện nay, từ đó, xu hướng chọn nghề và các ngành nghề mà các em lựa chọn chưa thực sự phù hợp với yêu cầu về nguồn nhân lực của địa phương; một bộ phận CBQL, GV và HS trường THPT chưa nhận thức được đầy đủ về các ngành nghề phát triển ở địa phương và nhu cầu về nguồn nhân lực được đào tạo của các ngành nghề này; hoạt động khảo sát nhu cầu GDHN của học sinh THPT đã được thực hiện, song quá trình này còn chưa được tiến hành một cách thường xuyên; mặc dù quá trình GDHN cho học sinh THPT đã thu hút được nhiều lực lượng tham gia, tuy nhiên, các lực lượng còn chưa thường xuyên tham gia vào quá trình này; các trường THPT trên địa bàn thành phố chưa thực sự phát huy được vai trò chủ đạo của mình trong quá trình GDHN cho học sinh THPT; năng lực GDHN cho học sinh THPT của một bộ phận cán bộ đảm trách quá trình này còn chưa đáp ứng tốt yêu cầu của hoạt động, hầu hết các trường chưa có giáo viên kiêm nhiệm GDHN cho học sinh; mục tiêu, nội dung chương trình GDHN cho học sinh THPT; hệ thống cơ sở vật chất, trang thiết bị và nguồn kinh phí hiện nay chưa thực sự đáp ứng tốt yêu cầu của quá trình này; thêm vào đó, quá trình kiểm tra, đánh giá kết quả GDHN cho học sinh

THPT trên địa bàn thành phố chưa được chú trọng thực hiện một cách thường xuyên và hiệu quả.

Những tồn tại nêu trên của quá trình GDHN cho học sinh THPT thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh cần phải được giải quyết một cách triệt để thông qua hệ thống các biện pháp mang tính phù hợp.

2.2. Biện pháp giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trung học phổ thông thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh

2.2.1. Tổ chức bồi dưỡng, nâng cao nhận thức cho các lực lượng về tầm quan trọng của hoạt động GDHN cho học sinh THPT

Thực hiện pháp này nhằm giúp cho các lực lượng nhận thức được một cách đúng đắn, đầy đủ về tầm quan trọng của hoạt động GDHN và ý nghĩa của phối hợp các LLCĐ trong GDHN cho học sinh THPT. Lãnh đạo các cấp ủy Đảng, chính quyền tổ chức chỉ đạo Sở GD&ĐT, lãnh đạo các cơ quan ban ngành, đoàn thể, các doanh nghiệp, các tổ chức, các nhà trường xây dựng kế hoạch bồi dưỡng nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của hoạt động GDHN cho học sinh THPT; tổ chức thực hiện kế hoạch bồi dưỡng nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của hoạt động GDHN cho học sinh THPT; thực hiện một cách thường xuyên công tác kiểm tra, đánh giá kết quả bồi dưỡng, nâng cao nhận thức cho các thành phần xã hội về tầm quan trọng của GDHN cho học sinh THPT.

2.2.2. Tham mưu với các cấp lãnh đạo hoàn thiện cơ chế, chính sách về phối hợp các LLCĐ trong hoạt động GDHN cho học sinh THPT thành phố Bắc Ninh

Thực hiện pháp này nhằm giúp cho các cấp ủy Đảng, Chính quyền, các nhà trường hoàn thiện và bổ sung kịp thời những văn bản về quá trình phối hợp các LLCĐ trong GDHN cho học sinh THPT trên địa bàn thành phố Bắc Ninh, góp phần định hướng một cách đúng đắn cho quá trình này. Lãnh đạo các cấp ủy Đảng, chính quyền, lãnh đạo Phòng Nội vụ, Phòng Giáo dục và Đào tạo phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và ý thức trách nhiệm của đội ngũ CBQL, GV trường THPT.

2.2.3. Phát huy vai trò chủ đạo của nhà trường trong phối hợp các LLCĐ tham gia GDHN cho học sinh THPT thành phố Bắc Ninh

Thực hiện biện pháp này nhằm hỗ trợ trường THPT phát huy ưu thế, tiềm năng của mình để thực hiện tốt vai trò chủ đạo trong hoạt động GDHN cho học sinh THPT trên địa bàn thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh. Lãnh đạo Phòng Giáo dục và đào tạo, Phòng Nội vụ xác định nhu cầu, xây dựng kế hoạch,

tổ chức bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ nói chung và năng lực GDHN nói riêng cho đội ngũ cán bộ của các trường THPT, cán bộ các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể đảm nhiệm hoạt động GDHN cho học sinh THPT.

2.2.4. Huy động các lực lượng tham gia xây dựng kế hoạch GDHN cho học sinh Trung học phổ thông thành phố Bắc Ninh

Thực hiện biện pháp này nhằm xây dựng và hoàn thiện kế hoạch GDHN cho học sinh THPT, tạo cơ sở đúng đắn định hướng thực hiện các hoạt động GDHN cho học sinh THPT theo đúng kế hoạch GDHN đã được xác định. Hiệu trưởng nhà trường nghiên cứu hệ thống cơ chế, chính sách có liên quan đến hoạt động GDHN cho học sinh THPT; Hiệu trưởng nhà trường mời các nhà chuyên gia xây dựng kế hoạch GDHN cho học sinh THPT, phối hợp với CBQL, GV các trường THPT cùng tham gia xây dựng và hoàn thiện nội dung, chương trình GDHN cho học sinh THPT.

2.2.5. Đảm bảo các điều kiện cơ sở vật chất, thiết bị và nguồn kinh phí phục vụ hoạt động GDHN cho học sinh THPT thành phố Bắc Ninh

Thực hiện biện pháp này nhằm tăng cường CSVC, trang thiết bị và nguồn kinh phí phục vụ cho hoạt động GDHN cho học sinh THPT là tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động GDHN, giúp cho hoạt động này được thực hiện thuận lợi và đạt hiệu quả cao hơn. Hiệu trưởng trường THPT xây dựng một kế hoạch cụ thể, chi tiết về nhu cầu cơ sở vật chất, trang thiết bị sử dụng trong hoạt động GDHN cho học sinh THPT, đối chiếu lại với CSVC hiện có để làm cơ sở cho việc tăng cường CSVC nhằm phục vụ tốt cho hoạt động GDHN cho học sinh tại các trường THPT; lập kế hoạch sửa chữa, mua sắm, tăng cường CSVC, trang thiết bị để phục vụ tốt cho hoạt động GDHN cho học sinh THPT để trình lên Ban giám hiệu xem xét và ký duyệt mua; ngoài ra, Hiệu trưởng trường THPT có thể huy động nguồn tài chính từ ban đại diện hội CMHS, từ đội ngũ GV trong nhà trường, các các tổ chức kinh tế xã hội, các cá nhân, các doanh nghiệp và tổ chức từ thiện đóng trên địa bàn, hội khuyến học của địa phương...

2.2.6. Thực hiện kiểm tra, đánh giá kết quả phối hợp các LLCĐ trong GDHN cho học sinh THPT thành phố Bắc Ninh

Thực hiện biện pháp này nhằm thu thập những thông tin về thực trạng phối hợp các LLCĐ trong hoạt động hoạt động GDHN cho học sinh THPT trên

địa bàn thành phố Bắc Ninh, trên cơ sở đó, phân tích, đánh giá, chỉ ra những ưu điểm và những vấn đề còn tồn tại của công tác này, nghiên cứu các biện pháp nhằm giải quyết có hiệu quả những vấn đề còn tồn tại hiện nay. Hiệu trưởng trường THPT phối hợp với các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể, lãnh đạo các doanh nghiệp, các tổ chức xã hội có liên quan xây dựng và hoàn thiện kế hoạch, quy chế kiểm tra, đánh giá kết quả hoạt động GDHN cho học sinh THPT; tổ chức truyền thông đến cộng đồng về kế hoạch và quy chế kiểm tra, đánh giá kết quả hoạt động GDHN cho học sinh THPT...

3. Kết luận

GDHN cho học sinh THPT là quá trình mang lại nhiều ý nghĩa đối với bản thân học sinh, đối với gia đình, nhà trường và xã hội, bởi lẽ, GDHN cho học sinh THPT sẽ giúp cho quá trình GDHN huy động sức mạnh của toàn thể cộng đồng, tạo mọi điều kiện thuận lợi cho quá trình này ngày càng đạt được chất lượng. Quá trình GDHN cho học sinh THPT thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh cần phải tiếp tục hoàn thiện để đáp ứng những yêu cầu mới ngày càng cao hơn. Những kết quả nghiên cứu nêu trên góp phần quan trọng để những cán bộ đảm trách quá trình GDHN cho học sinh THPT trên địa bàn thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh và những địa phương khác có thể nghiên cứu, vận dụng các biện pháp GDHN cho học sinh THPT nhằm từng bước nâng cao chất lượng GDHN cho học sinh nói riêng và nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện của nhà trường nói chung.

Tài liệu tham khảo

1. Trương Thị Hoa (2011), *Thực trạng giáo dục hướng nghiệp tại các trường Trung học phổ thông tỉnh Hòa Bình*, Tạp chí giáo dục số 259, kì I, tháng 4 năm 2011; tr 63 – 65.
2. Trịnh Văn Cường (2013) “*Một số hình thức giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trung học phổ thông*”, Tạp chí giáo dục số 306, kì 2, tháng 3/2013; tr 1.
3. Phan Thị Thu Anh (2017), *Thực trạng giáo dục hướng nghiệp cho học sinh tại trường THPT Nguyễn Trung Trực, thành phố Rạch Giá, tỉnh Kiên Giang*, Tạp chí giáo dục số đặc biệt tháng 7 năm 2017; tr 32-35.
4. Nguyễn Thị Thu Hằng (2013), *Hướng nghiệp và phân luồng học sinh trung học phổ thông nhằm góp phần đào tạo giáo viên*, Tạp chí khoa học, Đại học Sư phạm Hà Nội, số tháng 8 năm 2013; tr 48 – 49.